

TENKİS VEYA TEZYİD-İ BEDEL DÂVALARINDA ANAYASA'NIN 38. NCI MADDESİNİN UYGULANMASI

Prof. Dr. A. Selçuk ÖZÇELİK

1 Bilindiği gibi, özel mülkiyette bulunan gayr-i menkullerin tamamı veya bir kısmı Devlet veya kamu tüzel kişileri tarafından, kamu yararının gerektirdiği hallerde, kanunla gösterilen esas ve usullere göre, karşılıkları peşin ödenmek şartıyla kamulaştırılabilir. (Anayasa madde 38, fıkra 1).

Bu durum karşısında bir gayr-i menkulün kamulaştırılabilmesi için, 1 — Kamu yararı, 2 — Gerçek karşılık (değer para «rayiç») ve 3 — Peşin ödeme gibi üç unsurun birlikte mevcut bulunması lâzımdır.

2 — Kamu yararı kararının 6830 sayılı İstimlâk Kanununun beşinci maddesinde gösterilen merciler tarafından verilmesi ve aynı Kanunun altıncı maddesinde belirtilen merciler tarafından da tasdik edilerek tekemmül etmesi gereklidir. İstimlâkin hukuki ve meşru varlığının birinci unsuru, kamu yararadır. Kamu yararının bulunmadığı hallerde kamulaştırma kararı vermek, mülkiyet hakkının ihlâli demek olduğu gibi, Anayasa'ya da aykırıdır. Zira kamulaştırma ancak kamu yararının gerektirdiği hallerde yapılır.

3 — Kamulaştırma müessesesinin ikinci unsuru, gerçek karşılıktır. Yani kamulaştırılacak gayr-i menkulün o andaki değer paahası, rayiç bedelidir. İdare tarafından kamulaştırılması gerekli görülen gayr-i menkullerin, kamulaştırma işleminin yapıldığı tarihteki emsal alım-satım rayicine göre kıymetlerinin nasıl ve ne şekilde tesbit edileceğini, 6830 sayılı Kanunun 122 sayılı Kanunla değişik 11 nci maddesi tanzim etmektedir. Gerçek karşılığın tesbiti, bu madde hükmüne göre, Kıymet Takdir Komisyonu tarafından yapılacaktır. Komisyonun teşekkül tarzı, aynı Kanunun 10. ncu maddesinde tesbit edilmiştir. Hizmet müddeti bir sene olan komiyon üye-

lerinin her yıl Ocak ayının ilk haftasında, vilâyet ve kazâ dahilinde vazife göreceklerine göre, vilâyet ve kazâ idare hey'etlerince, Defterdarlık veya Malmüdürlüğünden, Teknik: Tarım Müdürlüğü veya Memurluğundan o yerdeki fen adamları arasından ve fen adamının bulunmadığı yerlerde kazânın bağlı bulunduğu vilâyet dahilinden seçilecek bir fen adamı temini cihetine gidilerek üç asil, üç yedek; vilâyet ve kazâ belediye encümenlerince mülk sahipleri arasından seçilecek iki asil, iki yedek âzâdan ibaret olarak, beş kişiden teşekkül ettiği, adı geçen maddede belirtilmiştir.

Demek oluyor ki, beş kişiden ibaret bulunan takdir-i kıymet komisyonlarının üyelerinin üçü resmî görevli teknik ve fen elemanlarından, ikisi de emlak sahiplerinden teşekkül etmektedir.

Gerçek karşılığın tesbiti 11. nci madde hükmüne göre, kıymet takdir komisyonu tarafından yapılacaktır. Ancak bu komisyonun, mülk sahiplerinin haklarının ziyaa uğramaması için yapacağı işlere paralel olarak, İdare'nin de kendi personeli vasıtasıyla bir ön araştırma yapması ve kamulaştıracığı gayr-i menkulün takribî kıymetini bilmesi, bu iş için yeterli ödeneğin var olup olmadığını tesbit etmesi ve malî porteyi tâyin eylemesi bakımından, gereklidir. Diğer yünden, takdir komisyonları tarafından kamulaştırmaya konu olan gayr-i menkullere ve üzerlerindeki tesis ve ağaçlara takdir edilen bedel hakkında tenkis-i bedel dâvasının açılmasının gerekip gerekmediği hakkında bir karar verebilmek, yani Devletin imkânlarını ölçmek, Hazinesinin menfaatini korumak bakımından da lüzumludur. İdare personeli de, gayr-i menkullere kıymet takdir ederken, İstimlak Kanununun 11. nci maddesindeki kıstasları gözönünde tuttuğu takdirde daha iyi netice alacağı tabiidir. (*)

Bu arada sayın H. Fevzi Karagözoğlu'nun zikredilen kitabının 88. nci sahifesinde açıklamış bulunduğu, takdir-i kıymet komisyonlarının, bazen Hazine menfaatini ihmal ile veya onun aleyhine hareketle, mülk sahiplerini koruyucu nitelikte kıymet takdiri kararları verebilecekleri ve hattâ verdikleri hususuna işaret etmek isteriz.

(*) H. Fevzi Karagözoğlu: İstimlak Kanunu, Tatbikatı İlgili Yargıtay Danıştay Uyuşmazlık ve Anayasa Mahkemesi Kararları, Ankara, 1970, sh. 16-17.

Sayın Karagözoğlu şöyle diyor: «...6830 sayılı Kanunun 122 sayılı Kanunla kaldırılan 10. ncu maddesi hükmüne göre teşekkül eden takdir-i kıymet komisyonu üyeleri esasında beldeyi iyi bilen, hususiyetlerine vakıf ve tarafsızlığı kabul edilen kimselerden seçilmiş olması gerektiği halde, belediye meclisleri ve köy ihtiyar kurullarınca seçilen şahısların, yapılacak işin ehemmiyetine uygun şekilde titizlik göstermemesi veya psikolojik tesirlerle komşu ve tanıdıklarının menfaatlerini, Devlet menfaatlerinden üstün tutmaları sebebiyle kamulaştırmaya konu olan taşınmaz mallara hakiki kıymetlerinin üstünde bedeller takdir etmişlerdir.

Örneğin, Tatvan'da inşasına başlanan Demiryolu ve istasyon sahası için yapılan kamulaştırmalarda serbest alım-satım rayicine göre dekarı 700-1000 liraya alınıp satılabilen sulu ziraat arazisine 4500-6000 lira, Ulukışlanın Beyağlı köyünde yol güzergâhına rastlaması dolayısıyla kamulaştırılmış olan tarlaların ekserisine 5000-8000 lira, bağların dekarına 10.000 lira, Trabzon'daki mısır tarlalarının dekarına ise 30.000 lira kıymet takdir edilmiştir.

Tamamen sübjektif esaslara ve hiçbir mes'uliyet endişesi duymadan ve daima çeşitli saiklerle kendilerine yakın hissettikleri mal sahipleri lehine hareket ettikleri anlaşılan Kıymet takdir komisyonları üyelerinin seçimlerini 122 sayılı Kanunun 10. ncu maddesi, yukarıda arz ve izah edilen sebeplerle kanun vazı tarafından gözönünde bulundurularak ilçeler için, İlçe İdare Kurulu, iller için de İl idare kurulları ve Belediye Encümenleri tarafından her yıl ocak ayının ilk haftasında seçilmelerini öngörmüştür.

Bu madde hükmüne göre, İl ve İlçelerde Milli emlak satışlarıyla tapuda yapılan muameleler sebebiyle mahalli alım satım rayicini bilen Defterdarlık veya Malmüdürlüğünden, Tapu Sicil Muhafızlığı veya memurluğundan ve aynı yerlerdeki mülk sahiplerinden birer asil ve birer yedek üye ile kamulaştırılacak taşınmaz malın cinsine göre Fen adamları arasında tarafsız kimseler seçilmektedir.

Seçilen hey'etin mahalli tesirlerden uzak, daha âdil, teşekkül tarzı itibariyle fert ve Devlet hakkını birlikte koruyan kıymet takdirleri elde etmek imkân dahiline girmiş bulunmaktadır. Aynı zamanda takdir edilen bedele itiraz hakkının da bulunması dolayısıyla hakkın ziyayı da bahis konusu olmamaktadır.»

4 — İşte, Kıymet Takdir komisyonlarında Hazine aleyhine, gayr-i menkul sahipleri lehine Devleti zarara uğratacak böyle bir mahzurun önüne geçmek için Anayasamızın 38. nci maddesi tadil edilerek yeni hükümler konmuştur.

20/9/1971 gün ve 1488 sayılı Kanunla yapılan değişiklik Resmî Gazete'nin 22 Eylül 1971 gün ve 13964 sayılı nüshasında yayınlanmıştır. Buna göre, ödenecek karşılık, taşınmaz malın tamamının kamulaştırılması halinde, o malın malikinin Kanunda gösterilecek usul ve şekle uygun olarak bildireceği vergi değerini; kısmen kamulaştırmalarda da, vergi değerinin kamulaştırılacak kısma düşen miktarını aşamaz.

Böylece kıymet takdiri komisyonları için istimlâk edilecek gayr-i menkullerin karşılıklarının tesbitinde, hem Devletin, hem de mülk sahiplerinin haklarını korumak gayesiyle sağlam bir kıstas verilmiş olmaktadır.

5 — Yukarıki açıklamalardan sonra, çözümlenmesi gereken esas meseleye geliyoruz. O da şudur: Anayasanın muaddel 38. nci maddesinin ikinci fıkrası hükmü karşısında, 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 14 ve 15. nci maddeleri gereğince açılacak tenkis-i bedel dâvalarında durum ne olacaktır. Yani, 38. nci maddenin ikinci fıkrası hükmü, istimlâk edilecek arsaların kıymetlerinin takdiri konusunda, kıymet takdiri komisyonunu veya kıymet takdirinden sonra fazla kıymet takdir edilmişse, tenkis-i bedel dâvalarında mankemeyi doğrudan doğruya bağlayıcı mâhiyette midir, değil midir? Daha açıkça ifade etmek gerekirse, arsalara İdare tarafından, yapılan kıymet takdirinde isabet bulunmadığı yolunda tenkis veya mal sahipleri tarafından tezyid-i bedel dâvası açıldığı takdirde Mahkeme, İstimlâk Kanununun 15. nci maddesini mi, yoksa doğrudan doğruya Anayasa'nın muaddel 38. nci maddesinin ikinci veya üçüncü fıkrasını mı uygulayacaktır, hukuki problemi ile karşı karşıya bulunmaktayız.

6 — Bu sorunun doğrudan doğruya cevabına geçmezden önce, Anayasa'nın 38. nci maddesinin ikinci fıkrası üzerinde duralım. Yukarıda belirtildiği üzere, 20/9/1971 gün ve 1488 sayılı kanunla mezkûr maddeye eklenen iki ve ondan sonraki fıkra hükümleri Anayasamızda bir değişiklik meydana getirmiştir. O tarihten önce böyle bir hüküm Anayasamızda mevcut bulunmamakta idi.

Zikri geçen fıkra hükmüne göre, istimlâk edilecek gayr-i menkullerde mülk sahibine ödenecek karşılık, gayr-i menkul malın tamamının kamulaştırılması halinde, o malın malikinin kanunda gösterilecek usul ve şekle uygun olarak bildireceği vergi değerini; kısmen istimlâklerde de vergi değerinin istimlâk edilen kısma düşen miktarını tecavüz edemez.

Bu suretle Anayasa vâzı, kamulaştırmalarda kıymet takdiri için bir tavan tahdidi kıstası koymuş bulunmaktadır. Daha doğru bir şekilde ifade eylemek gerekirse denebilir ki, bu ölçü sadece üst tavan tahdidi değil, doğrudan doğruya gayrimenkulün kıymetinin takdirinde uyulması gereken ölçüdür. Başka bir deyişle, Kıymet Takdiri Komisyonu, Anayasa gereğince, gayr-i menkul sahibinin istimlâk edilecek malının değerinin takdirinde, ölçü olarak yalnız ve münhasıran Maliyeye mükellef tarafından, yani mal sahibi tarafından malının değeri olarak bildirilen değeri nazara almalıdır. Böyle bir sonuca Anayasanın adı geçen maddesinin üçüncü fıkrası hükmünden ulaşmaktayız. Buna göre, kamulaştırılan taşınmaz mal karşılığının vergi değerinden az takdir edilmesi halinde, malikin itiraz ve dâva hakkı saklıdır.

Anayasanın bu açık hükmü karşısında, istimlâka tâbi tutulacak taşınmaz malların değerlerinin takdirinde doğrudan doğruya Maliye'ye bildirilen miktara itibar edilmesi gerekli bulunmaktadır.

7 — Yukarıda açıklandığı gibi, böyle bir hüküm Türk Anayasa ve Hukuk mevzuatına yeni girmiştir. 1971 yılından önce takdir komisyonlarını ve idareyi bu şekilde bağlayıcı herhangi bir Anayasa hükmü yoktu. Böyle bir hükmün konmasında, hem Hazine'nin, hem de fertlerin menfaatleri, özellikle Hazine'nin menfaati daha çok korunmak gayesi güdülmüştür. Mülk sahiplerinin mükellef olarak, az vergi ödemek için gayr-i menkulün gerçek rayiç bedelinden aşağı kıymet bildiriminde bulunarak Devleti mutazarrır eylemelerinin önüne geçmek, fertlerin Devletten vergi kaçırarak arsa spekülasyonları yapmak suretiyle aşırı kazanç sağlamalarına meydan vermemek için böyle bir hüküm konmuş olsa gerektir. Özellikle gayr-i menkul ve arsa fiyatlarının başdöndürücü hızla arttığı bir devirde, bu ölçüde, mal sahiplerinin Devlete karşı olan vergi borçlarını gerçek değer üzerinden dürüst bir vatandaş gibi ödeyerek haysiyetli kimseler onuruna sahip olmalarını sağlamak amacıyla böyle bir hü-

küm, bir yenilik olarak konmuştur. Ve konmasında hem adalet, hem içtimâî bakımdan fayda vardır. Anayasaya böylesine açık bir hüküm konmakla bu faydalar sağlanmak ve fertlerin dürüst bir şekilde taşınmaz mallarının değerlerini Maliye'ye bildirerek ileride herhangi bir istimlâk halinde onların zarara uğramaları tehlikesinin önüne geçilmek istenmiştir. Kısacası, hem Devlet Hazinesinin, hem de fertlerin menfaatleri zarara uğratılmamak gayesi güdülmüştür. Vergilerin ölçü ve mikdarlarının takdir ve tesbitinde karşı karşıya ve çatışma halinde bulunan fertlerin hak ve menfaatları ile Hazineninkiler telif edilme yoluna gidilmiş, biri lehine, diğeri aleyhine hareket edilmemiştir. Her ikisi de insaf ve adalet ölçüleri dairesinde bağdaştırılmak istenmiştir.

8 — Bilindiği gibi, vergilerin konmasında ve ölçülerinin takdirinde ne fertlerin menfaatlerini üstün tutarak Devlet Hazinesinin zarara uğratılması, ne de fertlere mâlî güç ve tâkatlarını aşan vergiler konarak bunaltılması yollarına gidilmelidir. Vatandaşların, mükellef olarak, mâlî durumlarını ve piyasa râyiçlerini nazara almaksızın, Devletin gayr-i menkullere piyasa râyicinden fazla değerler biçerek vergi alması mülk sahiplerini altından kalkamıyacakları mâlî külfet altına sokmak olur ki, netice itibariyle bu, bir zulüm olmaktan başka mânâ ifade etmez. Böyle bir mahzurun önüne geçmek ve vatandaşa namuslu, haysiyetli, vergisini tam ödeyen kişi olmak şuur ve şerefini vermek saiki iledir ki, fertlerin sahibi oldukları mülklerin değerlerini Maliye'ye kendilerinin beyan etmeleri ve bu beyan üzerinden vergi ödemeleri sistemi kabul edilmiştir. Ancak, böyle bir usul kabul edilince, bazı açığöz, Devlet menfaati yerine kendi şahsî menfaatlerini düşünen mükellefleri de bağlayıcı bir hükmün konması zarureti kendisini hissettirmiş ve mükellef vatandaşların onurları rencide edilmeden, Anayasa'ya 20/9/1971 tarihinde yapılan tâdiller arasında, 38. nci maddeye ikinci ve üçüncü fıkralar eklenmiştir. Bu hükme göre vergi mükellefi olan fert için Maliye'ye gayr-i menkulünün vergiye esas olacak değerini eksik beyan eylemesi halinde onun sonucuna katlanması mecburiyeti vardır. Böyle bir sonuç, Anayasa vâzı tarafından açıkça ve dürüstçe beyan edilmiş olmaktadır.

9 — Şimdi meselenin diğer kısmına geliyoruz. Acaba istimlâklerde gayr-i menkullere kıymet takdir edilirken, yahut tenkis veya tezyid-i bedel dâvası açılması halinde İdare yahut mahkeme

6830 sayılı İstimlâk Kanununun ilgili hükümlerini mi uygulayacaktır, yoksa doğrudan doğruya Anayasa'nın 38. nci maddesinin ikinci yahut üçüncü fıkrası hükmünü mü uygulayacaktır?

10 — Bilindiği gibi, bir telâkkiye göre idarî makamlar ve mahkemeler doğrudan doğruya o hâdise ile ilgili kanun hükmünü uygulamalıdır. Buna göre, hâdiseye uygulanacak olan kanun hükmü, Anayasa'ya aykırı bulunsa dahi, Anayasa'nın hükmünü bir tarafa bırakıp doğrudan doğruya ilgili kanun maddesi ile amel etmek gerekir.

11 — İkinci ve doğru olan fikre göre, böyle bir çelişki halinde, kanunu bir tarafa bırakıp doğrudan doğruya Anayasa'nın o olaya uyan hükmü uygulanmalıdır. Hemen ilâve edelim ki, biz de bu kanaata katılmaktayız. Aksi fikir, yani birinci telâkki hukuk mantığı bakımından sakat bir görüştür. Ve geniş bir hukukçu düşünüşü, zihniyeti ile bağdaşmaz. Şimdi bu kanaatımızın dayandığı gerekçeyi açıklamaya çalışalım :

12 — Bilindiği gibi, fert hak ve hürriyetlerine dayalı, insanı doğrudan doğruya ve başlı başına bir gaye, bir değer telâkki eden demokratik hukuk devleti rejimlerinde hukukun üstünlüğü esastır. Bütün işlemler hukuk kaidelerine, kanunlara uygun olarak yapılır. Bu rejimlerde hukuk kaideleri başta Anayasa olmak üzere kanunlar, tüzükler, yönetmelikler ve ilh... gibi bir sıralamaya tâbi tutulur. Ve kendi aralarında bir hiyerarşi meydana getirirler. Bu hiyerarşi, bilhassa hukukî değer bakımından kendini gösterir. İhtiva ettikleri hükümlerin hukukî değerleri açısından Anayasa bunların hepsinin başında gelir. Yani kanunlar Anayasaya aykırı olamaz. Bu prensipin neticesi olarak, yani daha açıkça ifade etmek gerekirse, denebilir ki, iki kefi boş ve denge halinde bulunan bir terazinin kefelerinden birine Anayasa hükmünü, diğerine ise ona aykırı olan herhangi bir kanun hükmünü koyacak olursak hukukî kıymet bakımından Anayasa'nın konduğu terazi kefi daha ağır basacaktır. Anayasa ile kanun hükmü birbirine uygun olmazsa, ilgili olaya uygulanacak olan hukuk kaidesi doğrudan doğruya Anayasa metnidir. Böyle bir durumda Anayasa ile çelişen kanun hükmü nazarı itibara alınmaz. Buna, Anayasa'nın üstünlüğü ilkesi adı verilmiştir.

13 — Demek oluyor ki, Anayasa'nın üstünlüğü ilkesinin ifade

ettiği iki mânâ vardır. Birincisi, Anayasa'ya aykırı kanunların yapılamıyacağıdır. Bununla Anayasa hükümleri Yasama Organını bağlayıcı bir nitelik taşımaktadır. Yani Parlâmento kanun yaparken istediği gibi, serbestçe hareket edebilecektir. Ancak bunun bir istisnası vardır. O da, Anayasa hüküm ve prensiplerinin Yasama Organını bağlayıcı mâhiyetidir. Daha açıkçası Yasama Organı, Anayasa hükümleri ve ilkeleri çerçevesi dışına taşmamak şartıyla dilettiği gibi kanun çıkarmak yetkisine sahiptir. Anayasa Yasama Organının hareket serbestisini tahdid edici ilke ve hükümleri ihtiva eylemekte ve Parlâmento'yu bağlamaktadır. Bu husus Anayasa'nın 8. nci maddesinin birinci fıkrasında açık olarak ifade edilmiştir. Şöyle ki, «Kanunlar Anayasa'ya aykırı olamaz.»

14 İkinci mânâsı ise, Anayasa'ya aykırı kanun hükmü mevcut olsa dahi, uygulanmak gerektiği zaman çelişme halinde bulunan Anayasa ve kanun hükümlerinden sadece Anayasa hükmünün uygulanacağı, kanunun uygulanmayacağı esastır. Yani böyle bir durumda kanunu uygulamakla görevli makam, ister idare, ister mahkeme olsun, Anayasa hukukî değer bakımından daha önde bulunduğuna göre, Kanunu değil, onun yerine Anayasayı uygulayacaktır. Hukuk Devleti, Anayasanın Üstünlüğü İlkesinden, sağlam bir hukukçu mantığı ile hareket edildiği takdirde bundan başka yapılacak bir işlem yoktur ve olmamalıdır. Kaldı ki, gerek İdare, gerek yargı makamlarının böyle bir durumun ortaya çıkması halinde kanunu bir kenara bırakıp onun yerine ilgili Anayasa hükmünü uygulamaları gerektiği, yani Anayasa'nın sadece Parlâmento'yu değil yürütme ve yargı organlarını da, hattâ idare makamları ile kişileri de bağlayan temel hukuk kuralları olduğu, sekizinci maddenin ikinci fıkrasında açıkça ifade edilmiş bulunmaktadır. Gerçekten mezkûr maddenin ikinci fıkrası hiçbir şüphe ve tereddüde yer vermeyecek şekilde şöyle demektedir: «...Anayasa hükümleri, yasama, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kurallarıdır.»

Bu kadar açık Anayasa hükmü karşısında, yani Anayasa'nın sadece yasama organını değil, yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını, hattâ kişileri bağlayan temel hukuk kuralları olduğu ilkesi muvacehesinde başka türlü düşünmek mümkün değildir.

15 — Bu mevzudaki kanaatimizi teyid eder mâhiyette, Anayasamızda başka bir hükmün mevcudiyetini de görmekteyiz. Gerçek-

ten, 132. nci maddenin birinci fıkrası şöyle demektedir: «Hâkimler görevlerinde bağımsızdırlar. Anayasa'ya, Kanuna, Hukuka ve vicdânî kanaatlarına göre hüküm verirler.» Bu hükümden anlaşıldığına göre, hâkimler görevlerinde bağımsız olmakla beraber onların karar verirken uymak durumunda ve mecburiyetinde oldukları bağlayıcı faktörler vardır. Bunların başında da evvelâ Anayasa gelmektedir. Yani hâkimler karar verirken ilk olarak Anayasa'da o hâdiseye uygulanacak hüküm mevcutsa onu tatbik edeceklerdir. Buna mecburdurlar. Böyle bir hüküm varken ona aykırı başka kanun maddesinin mevcut bulunması halinde, Anayasayı ihmal edip kanunu tatbik edemezler.

Yine maddedeki sarahattan anlaşılacağı üzere, ancak hakkında Anayasa hükmü bulunmayan bir meselede mahkeme o konu ile ilgili kanun hükmünü tatbik edecektir. Hâkimin vicdânî kanaatı bu bağlayıcı hükümlerden sonra gelir. Toparlamak ve özetlemek icab ederse denebilir ki, mahkemenin, bakmakta olduğu bir dâvada tatbik edeceği esaslar öncelik sırasına göre 1 — Anayasa, 2 — Kanun, 3 — Hukuk, 4 — Vicdânî kanaat olarak sıralanmış ve sınırlanmıştır. Bunların hepsinin varlığı halinde hâkimin ilk nazara alacağı esas Anayasa hükmüdür. Görülmekte olan dâvada Anayasa ile Kanun hükümleri yan yana ve çelişme halinde bulunuyorlarsa, hâkim evleviyetle ve mecburen Anayasa'yı uygulayacaktır.

16 — Bu hukukî bedahati teyid eder mâhiyette, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun E. 3/132-1, K. 2 sayı ve 15/1/1962 tarihli kararını zikredebiliriz:

İstanbul Barosu Dergisi'nin 1963 yılı 63 ve müteakip sahifelerinde yayınlanan bu karara göre, mahkemeler, her şeyden önce Anayasa'ya göre hüküm vermekle ödevlidir. Ve özel kanunun düzenlediği bir konu Anayasa'nın bir hükmü ile açıkça düzenlenmiş ise ona aykırı bulunan özel kanun hükmü Anayasa ile zımni olarak kaldırılmış sayılır.

Gerçekten, Yargıtay Genel Kurulu'nun adı geçen kararının konumuza ilişkin cümlelerini buraya aktaralım: «...Öte yandan, Anayasa'nın sekizinci maddesinin ikinci fıkrası hükmüne göre, Anayasa hükümleri, şimdiye kadar olduğu gibi, genel olarak sadece yasama meclisini bağlayan hükümler olmayıp yürütme ve yargı organlarını, idare makamlarını ve kişileri bağlayan temel hukuk kuralları-

dır. Bu bakımdan Anayasa, doğrudan doğruya, yani özel kanuna ihtiyaç olmaksızın, yürütme organlarına, yargı organlarına ve kişilere ödevler yüklemektedir. Ve Anayasa diğer kanunlara göre üstün durumda bulunan bir kanundur.

Az önce açıklanan esaslar gereğince, Anayasa'da Türk Parası kıymetini koruma konusundaki suçlar, özel bir düzene bağlanmış olmadıklarından dolayı buradaki durum, 'Türk Parası Kıymetini Koruma Kanunu hükümlerinin Anayasa'ya aykırılığı durumudur ve bu bakımdan bugün için, mahkemelerce gözönünde tutulamaz. O halde Baş Savcılığın bu yöne ilişkin isteğinin reddi gerektir.»

Yargıtayın bu kararındaki düşüncelerine katılıyoruz.

17 — Yukarıdaki açıklamalarımızdan sonra meseleyi bir hukuki sonuca bağlayalım. Gerek istimlâklerde gayr-i menkullere kıymet takdir edilirken bunu yapan komisyonlar, gerek takdir edilen kıymetin azaltılması veya çoğaltılması için başvurular halinde ilgili mahkemeler (yargı organları) bakmak durumunda oldukları işe veya dâvaya 6830 sayılı İstimlâk Kanununun Anayasa ile çelişen hükümlerini değil, doğrudan doğruya Anayasa'nın bu konu ile ilgili 58. nci maddesinin ikinci yahut üçüncü fıkrasını uygulamak mecburiyetindedirler.